Lähettäjä: Johansson Elina SM <Elina.Johansson@intermin.fi>
Aihe: Kirjallinen selvitys/sininen kortti: Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta tiistai 06.11.2018 klo 12:15 / E 79/2018 vp / Asiantuntijapyyntö

Hyvät vastaanottajat,

viittaan tiistaiseen kuulemiseen, ja kansanedustaja Anna Kontulan kysymykseen koskien erityisosaajadirektiivin mukaisten sinisten korttien haltijoiden oikeuksia ja sosiaaliturvaa, johon lupasin palaavani kirjallisesti. Olisin esittänyt vastaukseksi seuraavaa (vastauksessa on konsultoitu STM/ Marja-Terttu Mäkiranta):

Suomessa Kelan toimeenpanema sosiaaliturva kuuluu ensisijassa maassa asuville. Suomessa asumisesta säädetään vuonna 1993 annetussa laissa asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta (ns. soveltamisalalaki). Suomeen muuttavien osalta Suomessa asuminen ratkaistaan kokonaisarvioinnin perusteella. Kela päätöksentekijänä ottaa nykyisin huomioon asumisen vakinaisuutta osoittavina seikkoina mm. aikaisemman asumisen Suomessa, pakolaisuuden, perheenjäsenyyden Suomessa asuvaan henkilöön tai työsopimuksen Suomessa tehtävää työtä varten. Suomessa asuvien lisäksi oikeus asumisperusteiseen sosiaaliturvaan on henkilöillä, jotka työskentelevät täällä yhtäjaksoisesti vähintään neljä kuukautta ja jotka palkan ja työajan osalta täyttävät työttömyysturvalain mukaisen työssäoloehdon (ns. neljän kuukauden sääntö), mutta jotka eivät asu Suomessa.

Erityisosaajadirektiivin mukaan sinisen kortin haltijoilla on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun jäsenmaan kansalaisten kanssa sosiaaliturvan alalla. Kun sininen kortti implementoitiin 2012 alusta lukien (HE 37/2011), em. soveltamisalalaissa oli vielä säännös, jonka mukaan Suomessa asumista osoitti vähintään kahdeksi vuodeksi tehty työsopimus Suomessa tehtävää työtä varten. Yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi säädettiin, että sinisen kortin myöntäminen henkilölle osoittaa Suomessa asumista. Yhdenvertaisuus taattiin siis nimenomaisella säännöksellä myös niiden sinisen kortin haltijoiden kohdalla, joiden työskentely oli alle kaksi vuotta. Erityisosaajadirektiiviä implementoitaessa yhdenvertaisuutta toteutettaessa verrokkiryhmänä pidettiin Suomessa asuvia.

Myöhemmin muita EU:n maahanmuuttodirektiivejä (yhdistelmälupadirektiivi, ICT-direktiivi, kausityödirektiivi, tutkijadirektiivi) implementoitaessa kolmansien maiden kansalaisten yhdenvertainen kohtelu on tapahtunut soveltamalla neljän kuukauden sääntöä. Verrokkiryhmänä ovat EU/ETA –alueelta tulevat työntekijät, joita varten neljän kuukauden sääntö v. 2004 säädettiin.

Hallitus on antanut lokakuussa hallituksen esityksen (HE 188/2018) laiksi asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Vuoden 1993 soveltamisalalaki esitetään kumottavaksi. Uudessa laissa säädettäisiin työskentelyä ja asumista koskevista edellytyksistä, joiden täyttyessä Suomeen tulevalla henkilöllä olisi oikeus asumisperusteiseen sosiaaliturvaan. Ehdotuksen mukaan työhön tulevan oikeus asumisperusteisiin etuuksiin ratkaistaisiin ensisijaisesti työskentelyä koskevan edellytyksen perusteella. Työntekijöille asetettaisiin ansiotasovaatimus. Työntekijänä pidettäisiin henkilöä, jonka palkka on vähintään (vuoden 2018 tasossa) 696,60 euroa/kk. Tämä vastaa työttömyysturvan peruspäivärahan laskennallista määrää kuukaudessa. Lisäksi työntekijäasema edellyttää työsuhdetta ja oleskelulupaa, jos sellainen vaaditaan ulkomaalaislainsäädännön perusteella.

Ehdotetussa laissa ei ole erikseen mainintaa sinisen kortin haltijoista, muista EU:n ulkopuolelta tulevista työntekijöistä eikä EU/ETA –maista tulevista työntekijöistä. Kaikilla työntekijöillä olisi samat edellytykset saada asumisperusteisia etuuksia.

Sinisiä kortteja on Suomessa myönnetty vain vähäisiä määriä. Esimerkiksi vuonna 2014 myönnettiin kolme sinistä korttia ja puolestaan vuonna 2015 15 kappaletta. Vuonna 2016 sinisiä kortteja myönnettiin 32, ja vuonna 2017 44 kappaletta.

yst.terv.
Elina Johansson